

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 9 Sayı: 1 Sayfa Aralığı: 142-153 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.1051867

REVIEW

Open Access

DERLEME

Açık Erişim

Yaratıcı Yazmayla İlişkili Hazırlanan Doktora Tezlerinin Betimsel İçerik Analizi*

Descriptive Content Analysis of Doctoral Theses Related to Creative Writing

Ali Çoban

ÖZ

Çalışmanın amacını, yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış doktora tezlerinin incelenmesi ve betimsel içerik analizinin yapılması oluşturmaktadır. Temel nitel araştırma yaklaşımına göre desenlenen bu çalışmada, verilerin toplanmasında doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde, betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, yaratıcı yazmayla ilişkili yapılmış doktora tezlerinin günümüze yaklaştıkça sıklığı artmaktadır. Türkçe eğitimi ve Sınıf eğitimi araştırmacıları, yaratıcı yazma hususuna daha fazla eğilim göstermektedir. Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış doktora tezlerinin örneklemini büyük oranda ilköğretim ve ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. İki tezde lisans öğrencileri ve sadece bir tezde TÖMER öğrencileri örneklem olarak yer almaktadır. Deneysel çalışmalarda da en sık tercih edilen uygulama süresi 12 hafta olarak öne çıkmaktadır.

ABSTRACT

The purpose of the study is to examine the prepared doctoral thesis associated with creative writing and to analyze descriptive content. This study, which is designed according to the basic qualitative research approach, uses document analysis for data collection and uses descriptive content analysis to analyze the data. As a result of the research, it is concluded that the doctoral theses associated with creative writing are becoming more and more frequent as it approaches today. The researchers in the fields of Turkish Education and Primary Education are more prone to creative writing. The sample of doctoral theses prepared in relation to creative writing are mostly primary and secondary school students. In two theses, undergraduate students constitute the sample and TÖMER students are included as sample in one thesis. In experimental studies, the most frequently preferred duration for implementations is 12 weeks.

Yazar Bilgileri

Ali Çoban

Doktora Öğrencisi, Gazi
Üniversitesi,
Ankara, Türkiye

alicoban.iletisim@gmail.com

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Yazma becerisi
Yaratıcı yazma
Doktora tezleri
İçerik analizi

Keywords

Writing skill
Creative writing
Doctoral dissertations
Content analysis

Makale Geçmişi

Geliş: 31/12/2021

Düzeltilme: 21/03/2022

Kabul: 21/03/2022

Atıf için: Çoban, A. (2022). Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanan doktora tezlerinin betimsel içerik analizi JRES, 9(1), 142-153. <https://doi.org/10.51725/etad.1051867>

Etik Bildirim: Bu makale, derleme türünde olduğundan etik kurul kararı gerektirmemektedir.

*Bu çalışma Gazi Üniversitesi Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Kongresinde (24-26 Kasım, 2021) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

İletişimin temel kaynağı olarak dil, bireyin kendini anlatabilmesini ve başkalarını anlayabilmesini sağlamaktadır. Dil, Ünalın (2002) tarafından, iletişim kuracak öznelerin, aktarmak istedikleri bilgileri kodlayarak, birbirlerine iletmekte kullandıkları şifreler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Birey, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sınıflandırılan dil becerilerine hayatı boyunca ihtiyaç duymaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) da yer aldığı üzere, Türkçe dersinin özel amaçları içerisinde temel dil becerilerinin geliştirilmesi ilk sırada bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında dil becerileriyle ilişkin çalışmaların Türkçe dersi adına kıymetli veriler ortaya koyabileceği anlaşılmaktadır.

Dinleme/izleme ve okuma, anlamaya dayalı, konuşma ve yazma ise anlatmaya dayalı dil becerileri olarak göze çarpmaktadır. Karadüz (2010), Türkçe öğretimi sürecinde öğrencilerin, dil becerilerini geliştirip kendi dünya görüşlerini yapılandırmalarına olanak sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Göçer (2018) etkin dil kullanımı hususunda becerilerin birbirinin işlevini artıracak şekilde yapılandırılmasının ve buna paralel olarak dil bilgisinin de becerilerin etkin kullanımında araç işlevi gördüğü bilincininin kazandırılmasının senkronize bir bütünlük anlayışı ile sağlanacağına değinmektedir. Bu bilgiden de hareketle, temel dil becerilerinin birbiriyle ilişki içinde olduğu ve birbirinden ayrı düşünmenin becerilerin ve dil bilgisinin gelişiminde aksaklığa yol açabileceği söylenebilir.

Demirel (2000), yazma becerisini dört temel dil becerisinin son halkası olarak nitelendirerek yazma becerisinin pratik yaparak öğrenileceğini ifade etmektedir. Yangın da (2002) yazarken uyulması gereken kuralları bilmek ve bu kurallara uygun yazmak gerektiğini belirterek yazıyla verilen mesajın okuyucu tarafından net bir şekilde anlaşılması için yazarın mesajını hangi sözcüklerle ifade edeceğini, nasıl düzenleyeceğini ve kurallara uygun bir şekilde yazmasını bilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Bireyin kendini ifade edebilmesi adına yazma becerisini geliştirmesi büyük bir önem arz etmektedir. Türkçe dersinde ve Yazarlık ve Yazma Becerileri seçmeli dersinde gerçekleştirilen yazma uygulamaları ile bu becerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda yazmayla ilgili birçok yöntem, teknik ve stratejilerin derslerde uygulandığı görülmektedir. Bu yöntemlerden biri de yaratıcı yazmadır. Göçer (2010), öğrenciler için zaman zaman sıkıcı bulunabilen yazma çalışmalarını isteyerek ve zevkle yapılan bir etkinliğe dönüştürmenin yollarından ilkinin öğrencileri yazma yöntem ve teknikleri konusunda donanımlı hâle getirmek olduğuna değinerek; neyi, nasıl yazacağını yöntemini bilen öğrencilerin, hayal dünyalarını kullanarak farklı yazma konuları belirlendiğinde yazma etkinliğine severek ve isteyerek dâhil olacaklarını vurgulamaktadır. Yazmada, öğrenciyi özgün ve yaratıcı kılmamanın önemine vurgu yapan Sever ve Topçuoğlu (2012) ise bu amaçla uygulanacak yöntemlerden biri olan yaratıcı yazmayı ön plana çıkarmaktadır.

Oral (2003), yaratıcı yazmayı, kişinin bir konudaki duygu ve düşüncelerini hayal gücünü kullanarak özgürce kâğıda aktarması olarak tanımlamaktadır. Güteryüz (2006) ise yaratıcı yazmayı, var olan bilgileri, kavramaları, olayları, bellekteki sesleri, görüntüleri, hayalleri yeniden kurgulayarak, birbiriyle ilişkilendirerek ortaya yeni bir beste, şiir, öykü, deneme ya da roman koyma etkinliği şeklinde açıklamaktadır. Yaratıcı yazmanın birçok düşünce ve hayal arasında daha önceden kurulmamış, ilginç ve akıcı ilişkiler kurmaya dayandığı da (Temizkan, 2010) ifade edilmektedir. Nihayetinde yaratıcı yazmanın, kişinin olaylar, kavramlar hakkında ilinti kurabilmesine, hayal

gücünden etkin bir şekilde yararlanabilmesine, estetik zevkini ortaya çıkarmasına olanak sağladığı belirtilebilir.

Demir (2013), yaratıcılığı geliştiren ortamların özellikleri hakkında kurallar açısından esnek, öğrencileri kısıtlamayan, psikolojik olarak güvende hissettiren, içsel motivasyonları ön plana alan, değerlendirmelerde yargılayıcı olmayan gibi hususları sıralamaktadır. Yaratıcı yazma uygulamalarında yukarıda bahsedilen hususların gözetilmesi öğrencilere konfor alanı sağlayarak kendilerini ifade edebilmelerini kolaylaştıracaktır.

Literatüre bakıldığında, yaratıcı yazma alanında hazırlanmış çalışmaların derlendiği (Kaya, 2013) ve analitik bir bakışla kapsam belirleme incelemesinin (Konuk, 2021) yapıldığı araştırmalara rastlanırken lisansüstü tezlerin betimsel içerik analizinin yapıldığı bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Yaratıcı yazmayla ilişkili olarak hazırlanmış doktora tezlerindeki genel eğilimlerin belirlenmesi, sonuçların paylaşılması ve gelecekte yaratıcı yazma hususunda çalışmak isteyen araştırmacılara kaynak olabilmesi adına bu çalışmanın yapılması alanyazına katkı sağlayacak bir unsur olarak görülmektedir. Bu doğrultuda da çalışmanın amacını, yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış doktora tezlerinin incelenmesi ve betimsel içerik analizinin yapılması oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden temel nitel araştırma yaklaşımına göre desenlenmiştir. Van Maanen (1979) nitel araştırmayı, tanımlamaya, çözmeye, yorumlamaya ve anlamla ilgili terimlere ulaşmaya çalışan teknikleri kapsayan süreçler bütünü olarak nitelendirmektedir. Merriam (2018) da temel nitel araştırmanın, anlamı ortaya çıkarmak ve yorumlamakla ilgilendiğini vurgulamaktadır.

Çalışma Materyali

Çalışmanın materyallerini yaratıcı yazma alanıyla ilişkili hazırlanmış doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın boyutu da göz önüne alınarak yaratıcı yazmayla ilişkili lisansüstü tezler içerisinde doktora programı çerçevesinde hazırlanmış doktora tezleri incelenmiştir. Yüksek lisans tezlerinin araştırma kapsamında yer almaması bu çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış farklı eğitim alanlarındaki tüm doktora tezleri çalışma kapsamına alınmıştır. Farklı alanlarda hazırlanmış tezlerde, farklı hipotezleri ve sonuçları görmenin yeni bakış açıları kazanmak için önemli olduğu düşünülmüştür. Çalışmanın materyalini oluşturan doktora tezlerinin tümünün künyesine çalışmanın sonunda yer verilmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler, doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Merriam (2018), nitel araştırmalarda doküman incelemesinin, görüşme ve gözlem ile birlikte ana veri toplama yöntemlerinden biri olduğunu belirterek dokümanın; anlamın ortaya çıkması, belirsizliklerin ortadan kalkması ve problem sorusuyla ilgili içgörünün keşfedilmesinde araştırmacıya yardımcı olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmada, verilerin toplandığı yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerine Ulusal Tez Merkezi (<https://tez.yok.gov.tr/>) üzerinden "yaratıcı yazma, yaratıcı yazı" ifadeleri aratılarak ulaşılmıştır. Paylaşılan internet adresinde yer alan yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerinin güncelliği, 30.12.2021 tarihine dek araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir.

Veri Analizi

Bu araştırmada elde edilen bulguların analizinde, betimsel içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. alık ve Sözbilir (2014), belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmaların betimsel içerik analizi olarak tanımlandığını belirtmektedir. Dinçer (2018) de, betimsel içerik analizinin, meta-analiz ve meta-sentezden en belirgin farkının hem nitel hem nicel verileri kullanabilmesi olduğunu ifade etmektedir.

Betimsel içerik analizinin kullanıldığı çalışmalar için bir diğer ifadeyle, bir konu çerçevesinde araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak yaptıkları çalışmaların içerik yönünden incelenip sınıflandırıldığı çalışmalardır diyebiliriz. Araştırılan konu hakkındaki önceki çalışmalar, belirli kriterlere ve içeriğine göre sunulmakta ve ileride bu konuyu çalışmak isteyenler için kaynak olabilmektedir. Tüm bunlara ek olarak betimsel analiz, verilerin kronolojik olarak ya da konuya göre düzenlenmesi ve tamamen betimsel özellikte olmasa bile büyük lde öyküsel olarak sunulması olarak (Merriam, 2018) da açıklanmaktadır. Ayrıca bulgular bölümünde tablolaştırılarak paylaşılacak verilerin hangileri olması gerektiği hususunda uzman görüşü alınmıştır ve alınan uzman görüşü doğrultusunda hareket edilmiştir.

Bulgular

Bulguların bu bölümünde, yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerinin sayılarla tablolaştırılabilen verilerine yer verilmektedir. Yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini tamamladıkları yıllara göre gösteren veriler, Tablo 1’de paylaşılmıştır.

Tablo 1. Tamamladıkları Yıllara Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Yıl	Sıklık
2002	1
2006	1
2007	1
2009	1
2011	2
2012	1
2016	1
2017	1
2019	3
2020	1
2021	1

Hazırlandığı niversitelere göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini gösteren veriler, Tablo 2’de paylaşılmıştır.

Tablo 2. Hazırlandığı Üniversiteye Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Üniversite	Sıklık
Gazi Üniversitesi	4
Ankara Üniversitesi	2
Hacettepe Üniversitesi	2
Erzincan Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	1
Pamukkale Üniversitesi	1
İnönü Üniversitesi	1
Fırat Üniversitesi	1
H. Mustafa Kemal Üniversitesi	1

Hazırlandığı enstitülere göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini gösteren veriler, Tablo 3'te paylaşılmıştır.

Tablo 3. Hazırlandığı Enstitüye Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Enstitü	Sıklık
Eğitim Bilimleri	8
Sosyal Bilimler	6

Araştırma yaklaşımına göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini gösteren veriler, Tablo 4'te paylaşılmıştır.

Tablo 4. Araştırma Yaklaşımlarına Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Araştırma Yaklaşımı	Sıklık
Nitel	1
Nicel	3
Karma	10

Araştırma desenine göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini gösteren veriler, Tablo 5'te paylaşılmıştır.

Tablo 5. Araştırma Desenine Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Araştırma Deseni	Sıklık
DeneySEL	11
DeneySEL Olmayan	3

Deneyisel uygulama süresine göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini gösteren veriler, Tablo 6'da paylaşılmıştır. Tablo 5'te de paylaşıldığı üzere deneyisel desenler ile oluşturulan 11 doktora tezi bulunmaktadır. 11 tez içerisinde elde edilen veriler aşağıda paylaşıldığı gibidir:

Tablo 6. Deneyisel Uygulama Süresine Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Uygulama Süresi	Sıklık
6 ders saati	1
7 Hafta	1
10 Hafta	1
12 Hafta	4
14 Hafta	2
16 Hafta	1
18 Hafta	1

Araştırmanın örneklem özelliklerine göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerini gösteren veriler, Tablo 7'de paylaşılmıştır.

Tablo 7. Araştırmanın Örneklem Özelliklerine Göre Yaratıcı Yazmayla İlişkili Doktora Tezleri

Örneklem	Sıklık
İlkokul Öğrencileri	5
Ortaokul Öğrencileri	5
Lisans Öğrencileri	2
Tömer Öğrencileri	1

Bulguların bu bölümünde ise betimsel analiz yöntemine de uygun olarak kronolojik biçimde yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış doktora tezlerinde ulaşılan sonuçlarla ilgili bilgilere yer verilmektedir:

Mollaoğlu (2002) tarafından hazırlanan *Yaratıcı yazma ilkelerinin ve yöntemlerinin Almanca dil dersinde uygulanması ve öğrencilerin yazma becerisinin geliştirilmesi* başlıklı doktora tezi, yaratıcı yazma anahtar kelimelerini içeren ilk doktora tezi olarak dikkat çekmektedir. Çalışmada öncelikle Almanca dil dersini alan öğrencilere uygulanan test ile yazma hususunda seviyeleri tespit edilmiştir. Sonrasında bu test sonuçları doğrultusunda, öğrenciler yaratıcı yazma grubu ve geleneksel yazma grubu olarak şubelere ayrılmıştır. Bahsi geçen şubelerde uygulama süresi sadece 6 derstir. Çalışma sonucunda da, yaratıcı yazma yöntemlerinin öğrencileri tekdüzelikten kurtardığı görülmüştür. Ayrıca yaratıcı yazma yöntemlerinin öğrencilerin, derslerde daha etkin olmasını sağladığı ve kelime hazinelerini geliştirebildiği tespit edilmiştir.

Maltepe (2006) doktora tezinde, yaratıcı yazma hususundaki yazmaya hazırlık süreçlerine Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarında yeterli düzeyde yer verilmediğini tespit etmiştir. Öğrencileri yaratıcı yazmaya sevk edecek uyaranlardan yaratıcı yazma sürecinde yeterince faydalanılmadığı görülmektedir. Ayrıca yaratıcı yazma uygulamaları esnasında dilsel yaratıcılık göstergeleri olarak kabul edilen tasvir etmeye, kesik cümlelere, diyaloglara, özgün ifadelere vb. çok az öğrencide rastlanıldığı ortaya konmuştur.

Öztürk'ün (2007), 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerini değerlendirdiği doktora tezinde, araştırmacı tarafından yaptırılan serbest yazma etkinliğinin ardından 20 öğrencinin deney 20 öğrencinin kontrol grubu olarak belirlendiği ve çalışmanın gerçekleştirildiği bildirilmektedir. Deney grubunda 14 hafta boyunca yaratıcı yazma uygulamaları yapılmıştır. Öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar da araştırmacı tarafından geliştirilen yaratıcı yazma ölçeği çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin yaratıcı yazma başarılarının kontrol grubundaki öğrencilere göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aktaş (2009), doktora tezinde yabancı dil öğretiminde yaratıcı yazmanın başarıya ve yazılı anlatıma etkisini araştırmıştır. Yazmaya hazırlık, yazma süreci ve yazma sonrası araç geliştirme teknikleriyle oluşturulan yaratıcı yazma programının, öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesine ciddi oranda katkı sağladığını tespit etmiştir. Aynı zamanda yaratıcı yazma programının her öğrenci için çeşitli öğrenme imkânları ve işbirlikli bir çalışmayı sağladığı görülmüştür.

Demir'in (2011) doktora çalışmasında ise yazma özyeterliği yüksek öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin de gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada yer alan 8. sınıf öğrencilerinin yazma özyeterlik algıları ve yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin yazma konusu kendilerine bırakıldığında daha özgün metinler oluşturduğu ve öğrencilere yazma konuları hazır olarak verildiğinde yaratıcılıklarının sınırlandığı ortaya çıkmıştır.

Türkel'in (2011), yaratıcı dramının yaratıcı yazma başarısına ve yazmaya karşı tutuma etkisini araştırdığı doktora tezinin uygulama kısmı on iki hafta boyunca devam etmiştir. İlk belirli bir konuda drama etkinliği gerçekleştirilmiş sonrasında da drama etkinliğindeki konuya uygun türde ya da türlerden birinde bir yazı kaleme almaları istenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda deney grubundaki 8. sınıfların yazmaya yönelik tutumları ile yaratıcı yazma başarılarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubunda yer alan 8. sınıf öğrencileri, yaratıcı drama etkinliklerinin yazmaya yönelik ilgi, istek gibi olumlu duyguları oluşturduğuna dair görüş belirtmişlerdir.

Erdoğan'ın (2012) süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatım becerisine ve yazmaya ilişkin tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının gerçekleştirildiği öğrencilerin yazılı anlatım becerileri ile yazmaya ilişkin tutum erişileri arasında diğer öğrencilere göre anlamlı bir fark oluştuğunu tespit etmiştir. Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamaları, bireyin yazılı anlatım becerilerinin gelişimine oldukça katkı sağlamaktadır.

Rızvanoğlu'nun (2016) doktora tezinde ise Arapça öğretimi yapan üniversitelerin Arapça yazma ile ilgili öğretim programları incelenmiştir ve yazma derslerini yürüten öğretim görevlileriyle görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda toplanan verilerden hareketle de "Üniversiteler İçin Arapça Yaratıcı Yazma" öğretim programı ve bir akademik yarıyılı kapsayan uygulama atölyeleri oluşturulmuştur.

Dolmaz'ın (2017), Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihsel roman kullanımının yaratıcı yazma becerilerine etkisini araştırdığı çalışmasının sonucunda, farklı kurgu biçimlerine sahip tarihsel romanların öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini farklı düzeyde geliştirdiği tespit edilmiştir. Sanatsal çalışmalara ilgisi olan öğrencilerin de yaratıcı yazma becerilerinin geliştiği yine bu çalışmada ulaşılan sonuçlardan biri olmuştur. Ayrıca araştırmada yapılan son test sonuçlarına göre öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri, aylık kitap okuma oranına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Aydın (2019) doktora çalışmasında, yabancılara Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yaratıcı yazma becerisine etkisini araştırmıştır. B1 seviyesinde Türkçe bilen öğrencilerle gerçekleştirilen uygulamalar sonucunda deney grubu lehine yaratıcı yazma becerileri, yazma kaygısı ve yazma öz yeterliği anlamlı bir farklılık göstermiştir. Dijital hikâye anlatımı ile gerçekleştirilen yazma dersleri, mevcut programla işlenen yazma derslerine göre öğrenciler için çok daha yararlı olmuştur. Ek olarak öğrenciler, dijital hikâyeler aracılığıyla diğer dil becerilerinin gelişim gösterdiği şekilde görüşlerini bildirmişlerdir.

Kasap'ın (2019), ilkokul 4. sınıf öğrencileriyle 14 haftalık süreçte yaptığı çalışmada ise deney grubunda yapılan hem yaratıcı okuma hem yaratıcı yazma etkinliklerinin, öğrencilerin yaratıcı okuma, okuduğunu anlama, yazma ve yaratıcı yazma erişimlerinde anlamlı bir yükselişe yol açtığı tespit edilmiştir. Bu sonuca ek olarak deney grubundaki öğrenciler, gerçekleştirilen uygulamaların, okuma ve yazmaya yönelik bakış açılarına ve Türkçe dersi başarılarına olumlu yönde katkısı olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

Akbaba'nın (2020) açılımlayıcı sıralı desen ile hazırladığı doktora çalışmasında yedinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarının öyküleyici metin yazma becerisine ve ileri okuma farkındalığına etkisi araştırılmıştır. Ayrıca deney grubunda yer alan 35 öğrencinin 15'i araştırmanın nitel çalışma grubunu meydana getirmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan nitel veriler, yaratıcı yazma sürecinin yazma, öyküleyici metin yazma ve okuma becerisi ile ileri okuma farkındalığını geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Razgathoğlu'nun (2020) tezinde ise ilkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin etkinlik temelli şiir çalışmalarının akıcı okuma, yaratıcı yazma ve şiirlere yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Karma yöntem ile yapılan çalışmanın uygulama süreci 18 hafta boyunca devam etmiştir. Tez çalışmasının sonucunda, etkinlik temelli şiir çalışmalarına katılan deney grubu öğrencilerinin yaratıcı yazma ile ilgili bütün alt boyutları kontrol grubu öğrencilerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmuştur. Bu sonuçtan da yola çıkarak etkinlik temelli şiir çalışmalarının öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılabilmesi gözler önüne serilmektedir.

Türkyılmaz'ın (2021) doktora çalışmasında uygulaması süresi 12 hafta olarak belirlenmiştir ve etkinlik temelli yaratıcı yazma çalışmalarının 7. sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerileri, yazmaya yönelik tutumları, öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarına etkisi araştırılmıştır. Deney grubunda yer alan 33, kontrol grubunda yer alan 34 öğrenci arasında değişkenler açısından oluşan farklılığın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Etkinlik temelli yaratıcı yazma etkinliklerinin, 7. sınıf öğrencilerinin hem öykü yazma becerilerini hem yazı yazmaya yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonucunda, yaratıcı yazmayla ilişkili yapılmış doktora tezlerinin günümüze yaklaştıkça sıklaştığı görülmektedir. Bir takvim yılı içerisinde sadece 2019 yılında, yaratıcı yazmayla ilişkili 3 doktora tezinin tamamlandığına rastlanırken, başka hiçbir takvim yılında birden fazla yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezinin tamamlandığına rastlanılmamaktadır. Yaratıcı yazma anahtar kelimelerini içeren ilk doktora tezinin 2002 yılında tamamlandığı düşünüldüğünde, 2002–2006 ve 2012–2016 yılları arasında yaratıcı yazmayla ilişkili hiçbir doktora tezinin tamamlanmamış olması dikkat çeken bir husustur.

Yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerine hazırlandığı üniversiteler bağlamında baktığımızda ise 14 doktora tezi içerisinde 4 doktora tezinin Gazi Üniversitesi öğrencileri tarafından hazırlandığı ve bu hususta en yüksek sayıya ulaşıldığı görülmektedir. İkiser doktora tezinin de Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi bünyesinde hazırlandığı tespit edilmiştir. Yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerinden 8'inin eğitim bilimleri enstitüsü öğrencileri tarafından hazırlandığı görülürken geriye kalan 6 tez sosyal bilimler enstitüsü öğrencileri tarafından hazırlanmıştır. Türkçe eğitimi ve Sınıf eğitimi araştırmacıları, yaratıcı yazma hususunda daha fazla doktora tezi hazırlamışlardır. Arap dili öğretmenliği, sosyal bilgiler eğitimi ve yabancı dil eğitimi araştırmacıları tarafından da yaratıcı yazmayla ilişkili tezler hazırlanmıştır.

Araştırma yaklaşımlarına göre yaratıcı yazmayla ilişkili doktora tezlerinde karma yaklaşımla oluşturulan tezlerin sayısı dikkat çekmektedir. 10 tez karma yaklaşımla oluşturulurken, 3 tez nicel yaklaşım ve sadece 1 tez de tamamen nitel bir yaklaşımla oluşturulmuştur. Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış doktora tezlerinin araştırma desenine baktığımızda ise 11 çalışmanın deneysel olduğunu, 3 çalışmanın ise deneysel olmayan desenler ile hazırlandığı görülmektedir. Deneysel çalışmalarda ise en sık tercih edilen uygulama süresi 12 hafta olarak öne çıkmaktadır. Sadece 6 ders saati gibi kısıtlı deneysel uygulama süresine sahip olan bir doktora çalışması bulunduğu gibi 18 hafta boyunca deneysel uygulamanın sürdüğü bir doktora çalışması da bulunmaktadır.

Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanmış doktora tezlerinin örneklemini büyük oranda ilkökul ve ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. 5'er tezde örneklem, ilkökul ve ortaokul öğrencileri olarak dikkat çekmektedir. 2 tezde lisans öğrencileri ve sadece bir tezde TÖMER öğrencileri örneklem olarak yer almaktadır. Ayrıca, yaratıcı yazmaya ilişkin doktora tezlerinin 6 tanesinin Türkçe eğitimi araştırmacıları tarafından hazırlandığı görülmektedir. Yazma becerisi kapsamında yaratıcı yazma uygulamaları, Türkçe dersleri açısından her zaman büyük bir önem arz etmektedir. Bu doğrultuda da bu sayının ilerleyen yıllarda artması beklenmektedir.

Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanan doktora tezleri incelendiğinde farklı eğitim disiplinlerinde yaratıcı yazmaya ciddi bir önem verildiği ve yaratıcı yazmanın özellikle okuma olmak üzere diğer dil becerileriyle sıkı bir ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Yaratıcı yazma çalışmaları, öğrencilerin yazmanın temel kurallarına hâkim olmasının ardından duygu, düşüncelerini ifade edebilmeleri ve hayal güçlerini yazıya taşıyabilmeleri adına yadsınamaz bir değere sahiptir.

Tüm bunlara ilaveten Uygun ve Çetin (2019), 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 5, 6, 7 ve 8. sınıf yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluk durumunu inceledikleri çalışmada, yazma kazanımlarının pek çoğunun yaratıcı yazma ile örtüşmediğini ortaya koymuştur. Bu noktada, öğretim programında yer alan yazma kazanımları hususunda, incelenen tezlerden elde edilen sonuçlardan hareketle yaratıcı yazma kazanımlarının sıklaştırılması adına düzenlemelere gidilmesi gerektiği söylenebilir.

Çalışmada elde edilen sonuçlardan hareketle de şu önerilere yer verilebilir:

Yaratıcı yazma hususunda hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin betimsel içerik analizinin yapıldığı bir çalışma gerçekleştirilebilir.

Tezlerden elde edilen sonuçlardan hareketle yaratıcı yazmayı geliştirici etkinlik, materyal ve proje örneklerinin hazırlandığı çalışmalar yapılabilir.

Yaratıcı yazma konusunda hazırlanmış lisansüstü tezlerin meta-sentez yöntemiyle değerlendirildiği bir çalışma yapılabilir.

Kaynaklar

- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Demir, T. (2013). İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ile yazma özyeterlik algısı ilişkisi üzerine bir çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(1), 84-114.
- Demirel, Ö. (2000). *Türkçe öğretimi* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dinçer, S. (2018). Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: Meta-analiz, meta-sentez, betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Journal of International Social Research*, 3(12), 178-195.
- Göçer, A. (2018). Temel dil becerilerinin birbirleriyle ilişkisi ve bireyin anlam evreninin gelişimi ve gerçek yaşam becerileri açısından önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 40-50.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Karadüz, A. (2010). Dil becerileri ve eleştirel düşünme. *Turkish Studies*, 5(3), 1566-1593.
- Kaya, B. (2013). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(2), 89-101.
- Konuk, S. (2021). Ana dili olarak Türkçe eğitimindeki yaratıcı yazma tezlerine analitik bir bakış: kapsam belirleme incelemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 706-733.
- MEB (2019). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri* (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Akademik.
- Oral, G. (2003), *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: Pegem Akademi.
- Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 621-643.
- Uyğun, A. ve Çetin, D. (2020). 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluğu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 14-23.
- Ünal, F. T. ve Sever, A. (2012). Yaratıcı yazmada müziğin etkisi. *Turkish Studies*, 7(4), 2907-2918.
- Ünalın, Ş. (2002). *Dil ve kültür*. Ankara: Gazi.
- Van Maanen, J. (1979). Reclaiming qualitative methods for organizational research: A preface. *Administrative Science Quarterly*, 24(4), 520-526.
- Yangın, B. (2002). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Dersal.

Çalışmada İncelenen Tezler

- Akbaba, R. S. (2020). *Yaratıcı yazma çalışmalarının öyküleyici metin yazma becerisine ve ileri okuma farkındalığına etkisi*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Aktaş, M. (2009). *Yabancı dil öğretiminde yaratıcı yazmanın başarıya ve yazılı anlatıma etkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Aydın, E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yaratıcı yazma becerisine etkisi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Demir, T. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma ile yazma özyeterlik algısı ve başarı amaç yönelimi türleri ilişkisinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dolmaz M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel roman kullanımının yaratıcı yazma becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Erdoğan, Ö. (2012). *Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatım becerisine ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kasap, D. (2019). *Yaratıcı okuma-yaratıcı yazma çalışmalarının yaratıcı okuma, okuduğunu anlama, yazma ve yaratıcı yazma erişimine etkisi*. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Maltepe S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mollaoğlu S. (2002). *Yaratıcı yazma ilkelerinin ve yöntemlerinin Almanca dil dersinde uygulanması ve öğrencilerin yazma becerisinin geliştirilmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, E. (2007). *İlköğretim V. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Razgathlıoğlu, M. (2020). *Etkinlik temelli şiir okuma çalışmalarının akıcı okuma, yaratıcı yazma ve tutumlara etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Rızvanoğlu, A. H. (2016). *Üniversiteler için Arapça yaratıcı yazma: Öğretim programı ve atölye tasarımları*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkel, A. (2011). *Yaratıcı dramanın yaratıcı yazma başarısına ve yazmaya karşı tutuma etkisi: İlköğretim 8. Sınıf*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkyılmaz, M. B. (2021). *Etkinlik temelli yaratıcı yazma çalışmalarının 7. sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerileri, yazmaya yönelik tutumları, öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarına etkisi*. Doktora Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde tek bir araştırmacı yer almıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Bildirim

Bu makale, derleme türünde olduğundan etik kurul kararı gerektirmemektedir.